

Suport a l'agroindústria angolesa a través de la universitat

Recerca i desenvolupament en l'àmbit alimentari

La Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat José Eduardo Dos Santos desenvolupen un projecte de cooperació universitària en els camps de la recerca, la formació i la transferència en l'àmbit de la tecnologia dels aliments.

L'agricultura tradicional té un pes determinant en l'economia del país.

Angola, després d'independitzar-se el 1975 de Portugal, va quedar sumida en una guerra civil, escenari de la Guerra Freda, que no va acabar definitivament fins els Acords de Pau de Luena l'any 2002. Les dures conseqüències de la guerra van tenir un impacte molt important en les infraestructures del país, a més dels seriosos danys en l'economia i la població. Encara avui, la manca d'una xarxa estatal de carreteres i trens, el gran nombre de desplaçats i refugiats o els alts índexs de mortalitat infantil fan d'Angola un país amb serioses dificultats per al desenvolupament, com ho certifica un Índex de Desenvolupament Humà baix, en la posició 148 de 187 l'any 2011.

L'economia anglesa ha tingut, però, al llarg dels últims anys, un ritme de creixement reflectit en un PIB dels més alts del continent (superior al 8% anual, en el període 1996-2006), gràcies, sens dubte, a la gran font econòmica del país: el petroli.

Tot i el creixement, l'agricultura de subsistència continua sent la principal font d'aliment per a la majoria de la població. No obstant això, es calcula que només al voltant del 5% de les ter-

El compromís és fer de la universitat anglesa un espai al servei de la seguretat alimentària del país, i fonamentar la competitivitat de les empreses i la qualitat dels productes alimentaris locals

res cultivables és explotada. És per això que Angola ha d'importar gran quantitat de productes agrícoles per abastir-se.

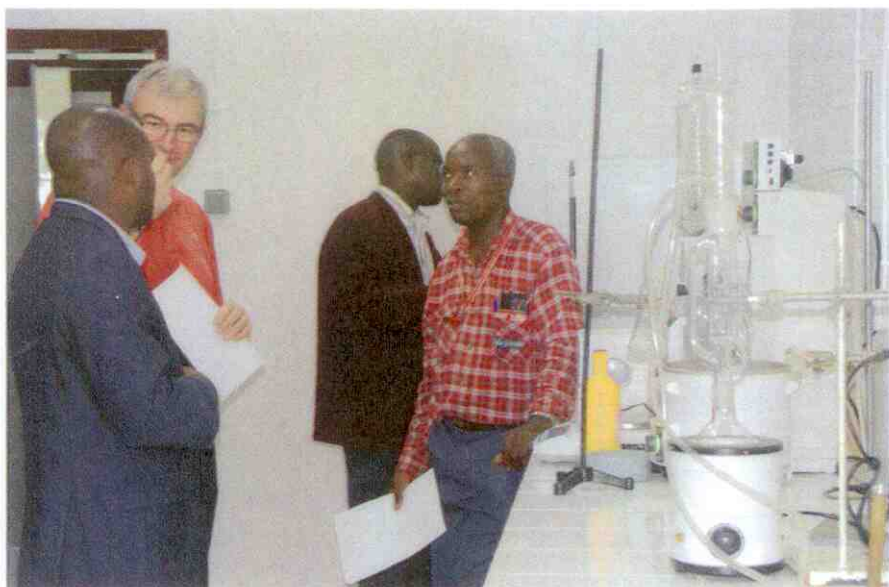
A Angola la situació actual de la indústria alimentària així com de la recerca sobre temes alimentaris és molt pobre. Tampoc hi ha una reglamentació específica sobre la qualitat dels subministraments alimentaris, ni un control dels productes importats, que en moltes ocasions no serien legals als països de producció.

Sorgeix, doncs, la necessitat de posar els mitjans materials i d'aconseguir la col·laboració internacional per fomentar la recerca i el desen-

volupament en l'àmbit alimentari així com per elaborar un codi i introduir criteris de seguretat alimentària. És aquest el repte que s'ha marcat la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), mitjançant la cooperació amb la Universitat José Eduardo Dos Santos (UJES) de Huambo.

Els inicis de la cooperació

A finals dels anys 90, dos estudiants de la Facultat de Ciències Agràries de Huambo (en aquell temps dependent de la Universitat Agostinho Neto - UAN) van rebre beques per a fer estudis de doctorat a la Facultat de Veterinària

Dos dels responsables del projecte en un dels laboratoris de la UJES.

de la UAB. Es tracta de Joaquim Morais, doctor en Tecnologia dels Aliments per la UAB i actualment professor de la UJES, i d'Agatàngelo Kim Eduardo, doctor en Seguretat i Higiene Alimentària, també per la UAB, i en l'actualitat professor de la UAN. Fruit d'aquesta relació,

l'any 2003 va organitzar-se un viatge a Angola amb el doctor Buenaventura Guamis, director del Centre de Recerca en Tecnologia d'Aliments (CERPTA) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) per conèixer el país i per a valorar la situació dels estudis sobre tecnologia dels aliments i de la indústria agroalimentària. La visita va servir per posar de manifest les greus deficiències del país només un any després del final de la guerra, l'estat desolador de l'única Facultat de Ciències Agràries, a Huambo, a l'interior del país, i el gran potencial de recerca en aliments tradicionals locals. Va néixer, així, la motivació per construir una planta de tecnologia dels aliments com a espai de recerca, de formació i de promoció del sector agroindustrial angolès.

L'Agència Espanyola de Cooperació Internacional para el Desarrollo (AECID) va acollir amb interès aquesta idea, en tant que responia a algunes de les prioritats de la cooperació estatal en aquest país: la lluita contra la fam, i l'augment de les capacitats econòmiques locals per a incrementar el teixit empresarial.

L'any 2008, aquella primera llavor va esdevenir el principi d'una realitat quan el projecte va obtenir finançament mitjançant una subvenció de l'AECID per valor d'1,5 m d'euros a la Universitat Agostinho Neto. Un any més tard, la reorganització de l'ensenyament universitari al país, va fer que el campus de Huambo passés a dependre d'una de les noves universitats creades pel govern i que, per tant, la Universidade José Eduardo Dos Santos fos finalment la beneficiària de la subvenció i del projecte.

El juliol de 2010 la UJES i la UAB signaren un conveni de col·laboració per desenvolupar el projecte, pel que la UAB es compromet a pro-

porcionar assessorament tècnic, a participar en la coordinació i a impartir la primera edició d'un màster en Tecnologia dels Aliments. Aquest projecte va rebre el suport de la Fundació Autònoma Solidària, responsable de la Cooperació al Desenvolupament de la UAB, que ofereix suport tècnic i assessorament en la gestió del projecte i exerceix funcions d'interlocució amb les institucions implicades.

Reforç institucional a la UJES

El projecte pretén crear un centre d'R+D amb una planta de tecnologia dels aliments vinculada a la Facultat de Ciències Agràries de la UJES, amb objectius similars i el mateix funcionament que la planta de tecnologia dels aliments de la UAB. Aquesta planta estarà dotada d'instal·lacions industrials, a petita escala, i ha de convertir-se en un centre d'investigació que tindrà com a funcions principals la recerca de qualitat, el desenvolupament de productes autòctons industrialitzats, el foment de l'emprenedoria i la transferència de tecnologia a empreses, associacions i cooperatives, existents o de nova creació, de l'àmbit alimentari local. Així mateix, la planta té entre els seus objectius la formació d'investigadors i de tècnics i professionals del sector de l'agroindústria, i vol donar servei als alumnes de la Facultat de Ciències Agràries, a la de Medicina Veterinària, i a alumnes de tercer cicle per a la realització de pràctiques acadèmiques. Finalment, altres objectius de la planta són el desenvolupament del coneixement i l'assessorament tècnic per a l'establiment de les bases d'un codi alimentari propi del país.

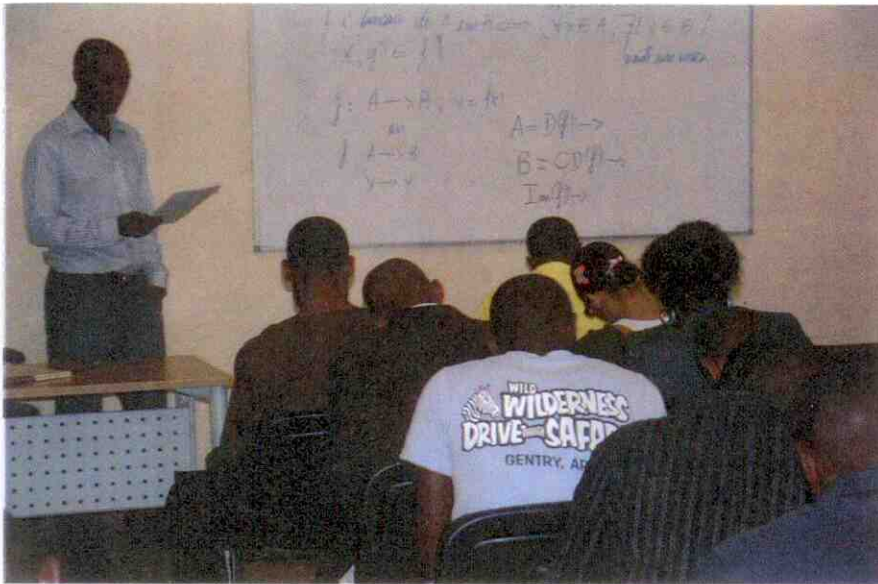
El compromís és crear i transferir tecnologies per fer més competitives i rendibles les em-

Xarxa Vives d'universitats

Mare comú de la cooperació universitària

La Xarxa Vives d'Universitats aplega 21 institucions d'educació superior dels territoris de parla catalana. Amb més de 50 línies d'actuació en actiu, l'associació treballa en Cooperació Universitària al Desenvolupament des de fa 10 anys. Entre 2001 i 2004, la Xarxa va col·laborar en la reconstrucció de la Universitat de Pristina (Kosovo), després de la guerra dels Balcans. Des de 2007 es treballa en el Programa Algèria Universitats (PAU), programa de cooperació amb la Conferència Regional d'Universitats de l'Oest (CRUO) d'Algèria, que finalitzarà properament i en el qual s'hi han implicat centenars de professors i estudiants de la regió Vives. Ara s'enceta una nova etapa amb un programa de cooperació interuniversitària amb universitats públiques de Moçambic, l'eix de l'activitat en cooperació en els propers anys.

Classe de la UJES. Aquest projecte pretén reforçar, entre altres, les capacitats docents, investigadores i de transferència de la UJES.

preses, perquè millorin la productivitat i produeixin i comercialitzin altres productes, més sans i amb una estabilitat millorada.

A més de la planta, el projecte planteja altres intervencions complementàries, moltes de les quals ja estan en marxa actualment. D'una banda, s'està estructurant un màster sobre Producció i Tecnologia Alimentària. També s'ha construït una casa de pas per allotjar tècnics i investigadors i el professorat i l'alumnat estranger, que faciliti la investigació i la docència de personal internacional a Huambo. Així mateix s'ha arribat a acords de cessió de maquinària

per part d'empreses (Gallina Blanca, Carinsa, Tetrapak i Air Liquide), més les aportacions que realitzarà el CERPTA, que participa com a soci en el projecte, i alguns fabricants de maquinària espanyols.

Finalment, també es donarà suport a la recerca i posterior difusió d'estudis sobre l'estat de l'agroindústria a Angola.

Jordi Prat
 Responsable Àrea de Cooperació
 Fundació Autònoma Solidària
 Universitat Autònoma de Barcelona

La planta de la UAB i la vocació de cooperació internacional

El CERPTA, gestor del projecte de cooperació amb Angola, té una llarga tradició de treball amb doctorands de països del Sud, mitjançant els quals ha pogut entrar en contacte amb la realitat del sector agroalimentari d'aquests països. En concret, a més d'Angola, s'ha treballat a Burkina Faso, a Moçambic i a Nicaragua. A més, a Uruguai, s'està posant en marxa un centre tecnològic: la UITA.

El treball amb Uruguai i amb Angola forma part d'una mateixa estratègia del CERPTA d'afavorir el treball en paral·lel entre centres homòlegs en diferents països, que permeti crear una xarxa de centres de recerca en tecnologia dels aliments. Aquesta xarxa ha de permetre la recerca conjunta, l'intercanvi de formació i el treball amb empreses de diferents països en l'àmbit local o aquelles que vulguin introduir-se en els altres mercats.

El sistema de gestió de la planta d'Angola serà molt semblant al que té el CERPTA a la UAB, que li ha permès de facturar 1.500.000 d'euros l'any 2010, basat en la transferència de tecnologia a les empreses, la creació de noves empreses i la participació en projectes internacionals. La màxima autoritat serà el rector de la UJES i tindrà un Consell de Direcció amb participació de la UAB. També hi haurà un consell científic internacional en què participaran investigadors de diversos països.